

Kersti Sereni
Hökar
Yas el
eller Strandvägen 41

Israel
Mars 1958

Långt borta i Israel (där jag
nu bor mesta delen av året hos
mina döttrar) nämnde mig
"Barnträdgården". Och där
sag jag att förbundelet skulle
fira sitt 40 års jubileum.
40 år! Ja det är en lång tid!
Och en storartad utveckling
från små seminarier med en
eller annan liten barnträdgård,
(de sådana som var "svåra
skolor, där våra småbarn gick
ett par timmar för lära sig
lite handarbete" (som en Strand-
vägsfru uttryckte det) 2 eller 3 folk-
barnträdgårdar och i många
hänseende dåliga "krukor"
till nuvarande 7 (eller är det 8) stora
välutrustade, moderna seminarier

Långt borta i Israel (där jag nu bor mesta delen av året hos mina döttrar) nådde mig "Barnträdgården". Och där såg jag att förbundet skulle fira sitt 40-årsjubileum. 40 år! Ja det är en lång tid! Och en storartad utveckling från 4 små seminarier med en eller annan liten barnträdgård, (dels sådana som voro "små skolor, där våra småbarn på ett par timmar får lära sig litet handarbete" (som en Strandvägsfru uttryckte det) 2 eller 3 folk-barnträdgårdar och i många hänseenden dåliga "krubbor" till nuvarande 7 (eller är det 8) stora välutrustade, moderna seminarier med utmärkta lärare i alla ämnen inte minst barnpsykologi, förskoleålderns pedagogik, rytmik och mycket annat, som tillkommit de senare åren. Och så fina barnträdgårdar med kompetenta lärarinnor, vackra hygieniska lokaler osv. Och hela verksamheten statsunderstödd och med i den statliga barnavården stationerade inspektriser och konsulenter. Och nu det sista: Forsknings-barnträdgård vid Stockholms universitet med en docent som framgått ur de egna leden, som gått igenom Fröbelinstitutet och arbetat i barnträdgårdar och seminarier före sin akademiska utbildning. Det skulle vi inte ha vågat hoppas på för 40 år sedan. Då för tiden fanns det nog lärare eller professorer som ens riktigt visste vad en barnträdgård var.

Då jag nog är en av de få, som lever av dem som grundade föreningen anser jag det vara min plikt att tala om litet från den tiden. Dvs för de yngre medlemmarna i förbundet, de äldre har hört allt detta förut.

Det var på ett möte, som Ellen och Maria Moberg hade med f. d. elever i Stockholm och sedermera i mitt dåvarande hem i Stockholm för 40 år sedan som tanken och grundandet av förbundet uppstod. De som då bildade styrelsen äro alla döda, Eklund, Åkermark, som hade det första (av oss andra mycket kritiserade) seminariet i Stockholm. Mobergarna från Norrköping, fru Pettersson från Uppsala, fröken Kjellmark från Örebro, några suppleanter och jag själv som blev den första ordföranden och tidskriftens redaktör det första året. Jag har ofta sett på den första årgången av tidskriften och funnit starten och avsikterna ganska goda. Fast utvecklingen under dessa 40 år gått fram med jättesteg. Jag tror knappast att barnträdgårdslärarinnorna i allmänhet från den tiden skulle kunnat följa med i allt som nu finns i tidskriften, allt psykologiskt vetenskapligt, som tidskriften nu innehåller. De ville nog på

den tiden ha anvisningar på sådant, som de kunde använda dagen därpå. (Jag har förresten ofta undrat om de som äro ute i arbetet inte ännu saknar „Anregungen" t ex för sysselsättningar. Den tyska tidskriften försökte en gång med ett tilläggshäfte med sådant, men inte heller det gick. De som ger ut tidskrifterna äro ju mest de äldre och vetenskapligt mer skolade och intresserade).

Jag minns, att jag på det första offentliga mötet höll ett föredrag och i det betonade hur många olika yrken en barnträdgårdslärlarinna borde behärska. Det stämmer fortfarande. Det är bara så mycket mer hon nu måste behärska, framför allt psykologi. Men också så mycket mer konst och hantverk, ja sociologi, förvaltning och mycket, mycket annat.

Det har gjorts mycket för att höja barnträdgårdslärlarinnornas anseende, löner, och andra arbetsvillkor, och överallt fordras välutbildade barntr.g.-lärlarinnor. Men allt är ännu på långt när tillfredsställande. En social institution måste ju alltid vara i utveckling, den får inte stagnera. Och idealiska äro barntr.gårdarna ännu inte. Det finns mycket, som borde vara annorlunda. Och trots all förbättring är barntr.g.lärlarinnornas ställning icke på långt när så bra den borde vara. Det minsta kravet vore väl att barntr.g.lärlarinnorna jämställdes med småskolelärlarinnorna och finge lika lön och lika statlig pension. Fast enligt min åsikt borde barntr.g.-lärlarinnorna få högre lön. Fordringarna för inträde i seminarierna äro strängare, utbildningen längre och arbetstiden mycket längre. Men så långt ha vi inte kommit ännu.

Staten, lärare och föräldrar och alla vidkommande måste upplysas och lära sig förstå hur ytterst viktig förskoleåldern är. Psykologerna ha väl insett det nu. Det finns många som tycker att småbarnen höra till föräldrahemmet och ofta finns det fog för den åsikten, åtminstone för de yngsta. Men utvecklingen kan ingen hejda och allt flera mödrar bli ju förvärvsarbetande. Då kan vi ju bara hoppas, att barnträdgårdarna och daghemmen bli allt bättre och seminarierna ge en allt bättre utbildning.

Att vara barntr.g.lärlarinna är ett härligt yrke. Men det fordras uppoffring - som i allt socialt arbete - idealism, hårt arbete, förnöjsamhet med liten lön - lång arbetstid. Det är glädjande hur många unga flickor som trots allt detta väljer detta svåra, men tillfredsställande yrke. Men vi få väl hoppas att med tiden insikten om detta yrkes vikt och nödvändighet inses av alla och att därmed förhållandena förbättras.

Då jag är så gammal, också i arbetet, skulle jag vilja ge de unga en hel kort historik över barnträdgårdsarbetet i Sverige. För 60 år sedan var jag i Hamburg för att där utbilda mig till "Kindergärtnerin".

Då fanns väl ej Eklunds & Åkermarks seminarium och ej heller Norrköpings, åtminstone inte som seminarier.

Men före mig hade två av Fritiof och Ann-Margaret Holmgrens döttrar utbildats i Pestalozzi - Fröbel-Haus i Berlin och arbetade efter varandra i en s k lekclass i Whitlockska samskolan och Margit Holmgren hade en Folk-Kindergarten en kort tid i Uppsala. De voro nog de första i Sverige. Sedan kom Eklund & Åkermark, senare Norrköping och de andra.

Norrköping var det första seminariet, som skickade ut en elev utanför sina egna institutioner i det att Svea Arthur (1902) blev Kindergärtnerin i Grängesbergs Kindergarten, som grundades efter ett föredrag av mig.

Jag hade då arbetat 1899 - 1902 i Engelbrekts Församlings Barnkrubba, men förståelsen för mitt arbete var inte stort och jag slutade efter 3 år där och ett halvt år i en annan krubba. Om tillståndet i dessa och andra krubbor vore mycket att berätta, men skulle bli för långt. Bara som jämförelse till nuvarande daghem vill jag berätta att 30 barn från spädbarn t o m skolbarn voro inhysta i 2 små rum på Odengatan. Jag hade bara deltidsarbete, personalen bestod annars av en något psykopatisk föreståndarinna (som styrelsen ville behålla då hon var "så billig") och en städerska. - Så småningom utvecklade Norrköping sin verksamhet med flera privat och en folk-Kindergarten och seminariet växte och fick allt bättre lärare tills det verkligen blev ett föregångsseminarium. H. S. B. som grundade sina "storbarnkammare" tog sina ledande krafter från Norrköping tills de genom behovet av allt mer hjälp i sina storbarnkammare ansåg det nödvändigt att grunda ett eget seminarium.

Dess rektor, Alva Myrdal, hade ju möjlighet att skaffa bra lärare på alla områden och seminariet växte allt mer i alla hänseenden. KFUK:s seminarium kom något senare. Men jag känner inte riktigt till dess utveckling. Men det är ju nu sedan länge ett mycket välkänt seminarium, i synnerhet då där genom Carin Uhlins arbete, barnpsykologin omhulldades särskilt varmt.

Så att säga vid sidan av fortsatte och blomstrade Örebro och Uppsalas seminarier. Jämsides med seminariernas utveckling växte, reformerades och förbättrades barnträdgårdar och daghem. Och nu ha vi nått så långt att kåren och institutionerna äro statligt erkända och få statsbidrag och utvecklingen fortsätter alltjämt.

Jag önskar alla barntr. g. lärarinnor, seminarier, daghem och barnträdgårdar av hjärtat allt gott och slutar med Fröbels ord "Kom låt oss leva för våra barn!"

Anna Warburg